

Kommentarer på ramar inför Kommunplan 2027

Kultur- och fritidsnämnden

Innehåll (uppdatera vid redigering av dokumentet)

Gävle
KOMMUN

Kommunplan 2027	1
Kommentarer på ramar inför Kommunplan 2027	1
Kultur- och fritidsnämnden	1
Vad gör nämnden för att klara sig inom ram 2027?	3
Finns det nya förutsättningar som kan påverka detta arbete?	4
Sysselsättning	5
Aktivitetskrav i försörjningsstöd	5
Sammanfattning	6

Vad gör nämnden för att klara sig inom ram 2027?

En nedjustering av kultur- och fritids budgetram med 1 procent bedöms få tydliga negativa konsekvenser för både invånare, föreningsliv och företagande inom besöksnäringen.

Förutsättningarna för att erbjuda en aktiv, tillgänglig och trygg fritid med tillgång till kulturupplevelser försämras, med särskilt stor påverkan på barn och unga.

Besparingen riskerar att leda till minskade öppettider, ett smalare aktivitets- och programutbud och reducerade föreningsbidrag. Eftersom en stor del av budgeten består av fasta kostnader är handlingsutrymmet begränsat, vilket kan innebära minskad verksamhet och öppethållande eller nedläggning av delar av kultur-, idrotts- och friluftsanläggningar. Att finnas tillgänglig för medborgarna 365 dagar om året är personalkrävande och minskning av ram kan innebära ett minskat öppethållande av exempelvis Agnes kulturhus. I vissa fall kan hyresavtal behöva sägas upp vilket minskar tillgängligheten utan att kommunens totala fastighetskostnader minskar.

Besparingar inom kulturverksamheten påverkar också möjligheten att erbjuda det som är det offentliga uppdrag i förhållande till kommersiell kultur – att erbjuda ett alternativ till populärkulturen, det publiken inte visste att de tyckte om.

Föreningslivet har en viktig roll för barn och ungas hälsa, gemenskap och möjlighet till en meningsfull fritid. Minskade bidrag eller höjda avgifter riskerar att leda till nedläggning av verksamheter och ett minskat utbud av kulturupplevelser, idrotts- och fritidsaktiviteter. Samtidigt finns ett ökat behov av trygga miljöer, tidiga insatser och förebyggande arbete för att motverka att barn och unga hamnar i kriminalitet eller utsatthet. Det innebär att kostnaderna kan komma att öka, till exempel för väktare, trygghetsskapande åtgärder och ökad samverkan mellan olika aktörer.

Inom skolan ökar behovet av simundervisning, medan tillgången till bassänger är begränsad. Bristen på simtor riskerar därmed att försvåra arbetet med att nå målet om att alla elever ska vara simkunniga senast i årskurs 6.

Besparingarna bedöms även påverka personalen genom ökad arbetsbelastning och försämrad arbetsmiljö, vilket kan försvåra kompetensförsörjningen och påverka verksamhetens långsiktiga kvalitet och stabilitet.

Sammantaget riskerar en nedjustering av budgetramen att försämra kvalitet, tillgänglighet och trygghet inom kultur- och fritidsverksamheten samt minska kommunens attraktivitet och möjligheter till förebyggande arbete.

Inom verksamheterna pågår förberedelser för att ta fram besparingar motsvarande 1 procent, vilket uppgår till totalt 2,5 mnkr för kultur och totalt 2,1 mnkr för fritid. Fördelningen har skett

utifrån nuvarande kommunbidrag exklusive symfoniorkestern som fått ett minskat bidrag från regionen med 2 mnkr. Detta innebär att ramarna minskar enligt följande, fördelat per enhet:

- Fritidsstöd och utveckling (inkluderat föreningsbidrag) 1,1 mnkr
- Enhet Kulturhus och bibliotek 933 tkr
- Gavlehov och idrottsarenor 600 tkr
- Mötesplatser och unga 574 tkr
- Konsert och evenemang 520 tkr
- Konst och kultur (inkluderat föreningsbidrag) 472 tkr
- Friluftsliv 200 tkr
- Bad 200 tkr

Finns det nya förutsättningar som kan påverka detta arbete?

Statliga och regionala kulturanslag samt kommunala värdeöverföringsmedel kan påverka såväl positivt som negativt. En utbyggnad av infrastruktur för kultur, som till exempel en permanent utomhusscen, kan ge ökade intäkter för egna produktioner, men även positivt bidra till ökad omsättning för kulturella och kreativa branscher.

Den ökade ungdomskriminaliteten innebär ett växande behov av tidiga och förebyggande insatser för barn och unga. För att stärka tryggheten krävs trygga, upplysta och tillgängliga mötesplatser med vuxennärvaro samt bättre förutsättningar för en aktiv och meningsfull fritid. Dessa behov riskerar att medföra ökade kostnader framöver. Även inom biblioteksverksamheten ser man ett ökat behov av insatser för trygghet och säkerhet, vilket kan bli kostnadsdrivande.

Under 2027 planeras för driftsättning av en biblioteksbuss för vilken ingen ram delats, vilket innebär omprioriteringar inom verksamheten som kan leda till minskad service och öppettider inom nuvarande biblioteksverksamhet.

Gävle kommun har sedan 1870-talet tagit emot många betydande donationer av konst som placerats i det offentliga rummet. Konsten utgör en viktig del av stadsrummet och sätter stor prägel på staden. Underhållet har under de senaste decennierna varit sparsamt, vilket innebär att det nu finns en underhållsskuld och riks för att akuta åtgärder måste genomföras. Medel för långsiktig och hållbar förvaltning finns idag inte inom kultur- och fritidsnämndens ram.

Föreningslivet har ett ökat behov av stöd medan verksamheternas handlingsutrymme är begränsat till följd av höga fasta kostnader samt tidigare effektiviseringar och besparingar. Detta förstärks av utmaningar inom kompetensförsörjning och arbetsmiljö, vilket gör verksamheterna mer sårbara vid ytterligare besparingar.

Den beslutade handlingsplanen från 2022 kopplad till driftformsutredningen medför fortsatt ökade driftkostnader, särskilt inom fritidsverksamheten. Samtidigt påverkar inflation och ökade

kostnader föreningarnas ekonomi negativt vilket fördyrar deras möjligheter att ta ansvar för drift av såväl egenägda anläggningar samt de anläggningar som driftas av föreningslivet i samarbete med verksamheten. Fritidsverksamheten har därför ett ökat behov av utökad drift i form av bemanning för att kunna säkra kvalitet, säkerhet och långsiktigt hållbara arenor.

Nämnden har fortsatt inte tilldelats en utökad ram om 900 tkr för drift av Strömvallen, och personalstyrkan har inte förstärkts. Kostnaderna har därför behövt hanteras inom befintlig ram för att säkerställa fortsatt drift.

Därtill är Fjärran Höjderbadet eftersatt och föråldrat, vilket medför behov av renovering och tekniskt underhåll samt tillfälliga stängningar som påverkar verksamheten.

Sammantaget leder dessa förutsättningar till en ansträngd och sårbar bemanningssituation med hög arbetsbelastning och ökad stress. Möjligheterna till kompetensutveckling och fortbildning är begränsade och omfattar i huvudsak endast utbildningar som krävs för att hantera nödvändig fordons- och maskinpark. För att hantera situationen kommer vissa anläggningar som i dag drivs av föreningslivet att övergå till kommunal drift, medan föreningslivet i andra fall upphandlas för drift där detta bedöms möjligt och lämpligt

Sysselsättning

Aktivitetskrav i försörjningsstöd

Bakgrund och nuläge

Aktivitetskrav i försörjningsstöd kommer träda i kraft den 1 juli 2026.

Aktivitetskrav i korthet

Reformen kommer tillföra bestämmelser i socialtjänstlagen som innebär att nya krav ställs på både försörjningsstödstagare och kommunen:

Personer som får försörjningsstöd ska efter tre månader i bistånd delta i heltidsaktiviteter för att bibehålla eller förbättra sin arbetsförmåga. Aktiviteterna ska vara 40 h/v. Undantag finns för ett ytterst litet fåtal definierade grupper. Individens heltidsaktiviteter ska vara en eller en kombination av fyra aktivitetstyper: arbetsförberedande, språkförbättrande, arbetsplatsförlagda samt jobbsökningsaktiviteter. Om personen utan giltiga skäl inte deltar i aktiviteter på heltid ska kommunen sänka eller avslå biståndet.

Kommunerna blir skyldiga att tillhandahålla aktiviteter inom de fyra typerna, samt upprätta individuella planeringar. Aktiviteter ska ges heltid från dag 91 i

försörjningsstöd, utan bortre tidsgräns annat än att personen når egen försörjning eller går i ålderspension.

Reformen innebär en kraftig utvidgning av kommunens uppdrag med ökade krav på bemanning och förutsättningar samt tillgång till aktivitetsplatser och insatser.

Detta innebär att den kommunala förvaltningen och de kommunala bolagen behöver ta emot 600 försörjningsstödstagare i arbetsplatsförlagd aktivitet. Arbetet pågår nu inom förvaltning och bolag, där huvudförslaget är att det behövs ca 300 individuella platser och ca 300 arbetslagsplatser.

Sammanfattning

Kultur- och fritidsnämnden behöver förbereda besparingar på totalt cirka 4,6 mnkr inför 2027, motsvarande en neddragning av budgetramen med 1 procent. Besparingarna bedöms få negativa konsekvenser för invånare, föreningsliv och besöksnäring genom minskade öppettider, färre aktiviteter och program, reducerade föreningsbidrag samt risk för minskad eller nedlagd verksamhet inom kultur, idrott och friluftsliv.

Särskilt barn och unga påverkas genom färre trygga mötesplatser och sämre möjligheter till en meningsfull fritid, samtidigt som behovet av förebyggande arbete mot ungdomskriminalitet ökar. Även simundervisningen riskerar att påverkas på grund av brist på bassänger.

Besparingarna väntas också leda till ökad arbetsbelastning och försämrad arbetsmiljö för personalen, vilket kan försvåra kompetensförsörjningen och påverka verksamheternas kvalitet och långsiktiga stabilitet.

I dagsläget planeras för en fördelning baserat på nuvarande tilldelad ram exkluderat Gävle symfoniorkester som fått minskat stöd från Region Gävleborg motsvarande 2 mnkr. Vilket innebär att de största besparingarna kommer ske inom:

- fritidsstöd och föreningsbidrag,
- kulturhus och bibliotek,
- Gavlehov och idrottsarenor,
- mötesplatser för unga,
- konserter, evenemang, kultur och friluftsliv

Samtidigt finns flera nya utmaningar som påverkar arbetet:

- ökande ungdomskriminalitet och behov av trygghetsskapande insatser,
- tillkommande driftkostnader för införande av biblioteksbusser inom tilldelad ram,
- höga fasta kostnader,
- inflation och ökade driftkostnader,
- fortsatt ekonomisk press på föreningslivet,
- eftersatt underhåll av bad och anläggningar,
- samt otillräcklig finansiering för drift av Strömvallen.

För att hantera situationen planeras vissa anläggningar att tas över i kommunal drift, medan andra fortsatt kan drivas av föreningar genom upphandling.

Besparing kan förändras och fördelas om utifrån politiska beslut och inriktningar.

Från 1 juli 2026 införs dessutom nya krav kopplade till försörjningsstöd, där kommunen måste erbjuda heltidsaktiviteter för personer med långvarigt försörjningsstöd. Detta innebär ett kraftigt utökat kommunalt uppdrag och behov av cirka 600 aktivitetsplatser inom kommunens verksamheter och bolag.

Sammantaget beskrivs situationen som ekonomiskt och organisatoriskt ansträngd, med hög arbetsbelastning, sårbar bemanning och begränsade möjligheter till utveckling och kompetensutbildning.